

אמר רבה: פתילות שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת, מה היה טעמם בגזירה זו?

מפני שהאור מסכסכת בהן, היינו שאין האש קבועה במקום אחד אלא היא קופצת.

פירוש אחר: שאינה אחוזה בפתילה עצמה אלא מסביבה, ומתוך כך חששו חכמים שמא תכבה, וידליקנה.

שמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן נר של שבת — מה היה טעמם בגזירה זו?

מפני ששמנים אלו אין נמשכים אחר הפתילה, ומתוך כך יש לחוש שמא יבוא להטות את הנר בשבת [וחייב משום מבעיר] (4) (5).

בעא מיניה אביי מרבה: אותם שמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהם בשבת — מהו שיתן לתוכן שמן כל שהוא הראוי להדלקה, שעל ידי הוספת השמן הם נמשכים אחר הפתילה, וידליק בהם נר שבת? וצדדי הספק: מו גזרינן דילמא כיון שיהיה מותר להדליק בהם על ידי הוספת שמן, זימנא אחרינא אתי לאדלוקי כשהם בעיניהו, מבלי שיוסיף בתוכם שמן, ולכן יש סברא לגזור שבכל אופן לא ידליק

בשמנים אלו.

או לא גזרו בזה רבנן, ומותרים בהדלקה באופן שמוסיף שמן.

אמר ליה: אין מדליקין בהן כלל.

מאי טעמא? לפי שגזרו חכמים שאין מדליקין בהן כמות שהן, גזרו גם לאסור אפילו כשנתן בהם שמן הראוי להדלקה, שמא ידליקם כמות שהן.

איתיביה מברייתא, דקתני: בריך דבר מהסוג שמדליקין בו, על גבי דבר שאין מדליקין בו, ועשאו לפתילה אחת — אין מדליקין בו נר של שבת.

רבן שמעון בן גמליאל אומר: של בית אבא, בביתו של רבן גמליאל, היו כורכין פתילה על גבי אגוז ומדליקין. ואע"פ שאגוז אינו ראוי לפתילה [וכדתנן לקמן כז ב כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו אלא פשתן].

קתני מיהת בברייתא, בדברי רבן שמעון בן גמליאל, שאם כרך פתילה על גבי אגוז — מדליקין! ושמע מינה דכל שמערב מין הכשר להדלקה עם שאינו כשר להדלקה מותר להדליק בו, ואת אמרת אין מדליקין?

אמר ליה: אדמותבת לי על דברי מדברי

הוא שמא יטה, ולכן אפילו תשמיש קל נאסר. והנתיב חיים חולק עליו וסובר שלא חוששים בתשמיש קל שמא יטה.

5. הרמ"א (רסד, א) הביא דעת י"א, שאם הדליק נר אחד מדברים המותרים ושאר הנרות הדליק מנרות אסורים, מותר להשתמש לאורו, וסיים הרמ"א, שלצורך שבת יש להקל.

כשמן, ולכן שכשמערב פתילה העשויה משעוה בשמן כשר להדלקה לא גזרו בזה חכמים, שהרי זו גזירה לגזירה.

4. אם עבר והדליק בדברים האסורים בהדלקה, פסק הרמ"א (רפד) שאסור להשתמש לאורו. ונחלקו האחרונים האם האיסור הוא אפילו על תשמיש קל, דעת המגן אברהם שהחשש